

tra expulsorem, vel ejus hæredem excipientem contra eum de dominio, possit obtinere si cum mala fide rem per trigesimos annos præscripsit, n. 3 l. 24 t. 29 p. 3.

Extensio non fit, quando sumus in diversa materia ab illa in qua fit æquiparatio, n. 5 l. 49 tit. 8 part. 5.— fieri non debet ad similem causam in correctoris, n. 8 l. 7 tit. 8 part. 6.

EXTERIORA denotant interiora, n. fin. l. 59 tit. 5 p. 1.

ÆSTIMATIO, et ad æstimationem faciendam, sive in juramento affectionis, sive veritatis, quod tempus inspiciatur, n. 8 l. 44 tit. 11 part. 3.—rei commodatæ, an faciat ut periculum rei commodatæ transeat in commodatarium, n. 2 l. 74 tit. 18 part. 3.—rerum minoris an fiat, antequam à tutore ponantur in inventario, et qualiter describi debent, n. 5 l. 99 t. 18 p. 5.—locum habet ubi res petita non potest restitui, n. 4 l. 16 t. 22 p. 5.—soluta eo quod quis rem amisit, si postea res ad dominium revertatur, an æstimationem, vel rem petere possit, n. 4 l. 49 t. 22 p. 5.—Et quid si adhuc æstimationem non solvit, et res compareat, an ad solutionem illius teneatur, n. 5 d. l. 49.—Æstimatio facit ut maritus possit dotem æstimatam vendere cui voluerit, et tunc quando illud facere possit, n. 4 l. 7 tit. 11 part. 4.—Et talis æstimatio facit emptionem, quando à principio fuit dos æstimata cum data fuit secus si postea, ibidem.—Æstimatio dotis quando facta dicatur, ita scilicet, quod faciat emptionem, et an ambo debeant consentire, gloss. l. 46 tit. 14 part. 4.—Et quid si in plus, quam valet, æstimetur res, ibi n. 2.—Æstimatio in dubio semper facit emptionem, n. 2 l. 48 tit. 14 part. 4.—Et quid si, data re æstimata, maritus promisit dotem reddere, an tunc præcisè teneatur ad æstimationem, ibidem.—Et quid si maritus velit rem æstimatam reddere in eadem bonitate, et non æstimationem, an sit audiendus, ibid.—Et quid si res æstimetur constante matrimonio, ibid.—Et an valeat pactum, ut re data in dotem æstimata, periculo sit mulieris, dict. n. 5 l. 48 tit. 14 part. 4.—Æstimatio rei dotalis facta tantum ut cognoscatur rei data diminutio, vel augmentum, an obliget maritum ut ad damna teneatur, n. 2 l. 49 ibi.—Et quid si vir de voluntate uxoris vendat fundum in majori pretio, quam fuit æstimatus, ibidem.—Æstimatio an faciat emptionem quando illæ res æstimatæ dantur, tunc sit conventum, quod eadem res reddantur, habita ratione augmenti vel diminutionis, ibidem.—Et quid si ita expressè, ut dictum est, istud non dicatur, an intelligatur, ut res reddatur habita ratione augmenti vel diminutionis, ibidem.—Et quid si res non deterioraretur, in substantia, sed in pretio, vel è contra, et de qua deterioratione istud debeat intelligi, ibidem n. 3.—Æstimatio rei dotalis si fiat ante nuptias, et nuptiis adhuc non sequutis pereat res, cujus periculo pereat, n. 4 l. 22 ibi.—motui an fiat secundum tempus in quo duravit carestia, an verò secundum communem æstimationem, n. 2 l. 8 tit. 1 part. 5.—Et an fiet secundum valorem rerum illius loci, in quo datum fuit, an verò secundum valorem loci in quo postea petitur, ibid. n. 5.—Æstimatio an crescat à tempore usque ad sententiam, et an post, dict. n. 3 dict. l. 8 tit. 1 part. 5.—

an crescat ex eo quod fuid extra judicium interpellatus, si postea non solverit, n. 4 ibid.—si sit soluta à commodatario domino rei sibi commodatæ, quæ res amissa fuit, si postea illa apareat, qualis actio sibi detur, n. 1 l. 8 tit. 2 part. 5.—Et res debet æstimari cum qualitatibus suis, n. 6 l. 56 tit. 5 part. 5.—Æstimatio rei an debeatur quando quis ex illa portagium non solvit, si postea res illa casu pereat, n. 8 l. 6 tit. 7 part. 5.—an debeatur, quando hæres non potest emere rem alienam alicui per testatorem legatam, et quid de jure Canonico, num. 3 l. 40 tit. 9 part. 4.—an debeatur, quando legatur aliqua res majoriæ, et quando, dict. n. 3, et n. 4 quæst. 181. 40 tit. 26 part. 4.—an debeatur quando res dotalis legatur, sive ab extraneo, sive per maritum, dict. n. 3 quæst. 5 dict. l. 10.—an debeatur quando à testatore legata fuit res, quæ legari non poterat, n. 5 l. 15 tit. 9 part. 6, et ibi n. 8 et n. 10.—an debeatur forensi, quando sibi fuit relicto legatum, quod ipse capere non poterat, dict. n. 10 dict. l. 15.—Et si mulier æstimatas in dotem marito dedit si illæ postea à marito sibi legentur, an ipsa res illas et earum æstimationem habere debeat, n. 5 quæst. 2 l. 16 tit. 9 p. 6.—Et an, et quando possessor hæreditatis, à quo evincitur, teneatur ad æstimationem fructuum ipsius hæreditatis, quando fructus restituere non potest, n. 2 cum aliis ibi, l. 4 tit. 14 part. 6 per text. ibi.—Æstimatio damni dati per aliquem, qualiter fieri debeat, et quibus expensis, gloss. l. 48 per text. ibi, tit. 15 part. 7.—Et an cum juramento actoris, et judicis taxatione, ibidem in n. 4 per illum text.—Et in æstimatione damni non singulare pretium, sed commune est attendendum, dict. n. 4 in fin.—Æstimatio damni dati per gregem alicujus in agro alieno, qualiter fiat, et qualiter æstimabitur damnum datum in frumento, quando adhuc erat in herba, n. 4 cum sequent. l. 24 per illum text. tit. 15 p. 7.—Et quando datum sic æstimatum ad dominum, vel ad ejus pastorem pertineat, ibid. in n. 2 per illum text.—Et quid in pastoribus clericorum, vel quando pastor detinere non potuit, dict. n. 2.—Et quid si dominus velit animalia dare pro noxa, et quando ad hoc teneatur, vel ad emendam damni, n. 3 et 4 dict. l. 24 per text. ibi.

EXTRAHERE, et de extrahente rem jure communionis vel proximitatis, gloss. l. 55 tit. 5 part. 5.—Et an talis extrahens teneatur refundere omnes expensas quas fecit in re is, à quo retrahitur, ibi n. 4 in fin.

EXTRANEUS clericus quis dicatur, n. 1 l. 21 tit. 6 p. 1.—hæres, v. in verbo HÆRES.—An possit appellare pro extraneo ad mortem damnato in ejus contumaciam, n. 2 l. 6 tit. 23 part. 3.—Et an sine condemnati voluntate appellationem prosequi possit, sicuti potest cognatus, ibidem in n. 5.—Extraneus si mulierem dotaverit neque stipuletur sibi dotem reddi soluto matrimonio, dos ad mulierem tunc pertinet, n. 4 l. 8 tit. 14 part. 4.—Et an istud procedat, si extraneus dotem pro muliere promittat, ad quam nullam affectionem habet, ibidem.—Vel si dives sit, n. 6 l. 30 tit. 11 part. 4.—Et quid si subesse possit alia causa, quando donationis, quia hoc non obstante donare præsumitur, dict. n. 6 dict. l. 30.—Extraneus si dederit dotem pro aliqua mu-

liere, an ipsa mortua, relicta filiis illius matrimonii, ex tacito pacto dos filiis debeatur, licet hæredes matris non sint, n. 7 dict. l. 50 tit. 14 part. 4.—si simpliciter dotem pro aliqua muliere dederit sub stipulatione reddendi sibi, vel mulieri, vel hoc non dicto, cui dos restitui debeat; et quid si stipuletur sibi reddi soluto matrimonio, an hoc casu habeat tacitam hypothecam pro restitutione dotis, ibi n. 8.—Et an qui dotem restituere debet, habeat ad hoc annum, n. 3 l. 31 ibi.—Extraneus si promittat dotem marito mulieris, an agat maritus tantum, vel etiam mulier, n. 6 dict. l. 50.—si mulieri dotem simpliciter dederit, an ad illum dos matrimonio soluto reddi debeat, vel non; quod cum multis extensionibus et limitationibus requiritur dictus, n. 6.—dotans mulierem, si sit ipsius negotiorum gestor, an tunc de bonis suis donare videatur, dict. n. 6 dict. l. 50 tit. 14 part. 4, et d. n. 4 l. 8 ibid.—si dotet filiam alterius, qui est absens, vel detentus in carcere, an ipse postea dotem à patre ipsius recuperare possit, ibi n. 4 l. 8 tit. 14 part. 4, et n. 6 l. 30 ibi.—si nomine dotis donationem faciat, an possit illam revocare, si contra eum in ingratitudinem committatur, n. 4 l. 40 tit. 4 part. 5.—si cum pecunia minoris rem sibi emerit, an illam suam faciat, n. 4 l. 49 tit. 5 p. 5.—Et quid si rem emat cum pecunia ecclesie, ibi n. 6.—Extraneus si cum pecunia dotali alicujus mulieris rem sibi emerit, an illam suam faciat, ibidem n. 9.—Et an valeat statutum per quod disponitur quod res non possit vendi extraneo, nisi prius requisito consorte, n. 6 l. 55 tit. 5 part. 5.—Extraneus si sit clericus, qui emit rem ab aliquo, an ab alio consors in illa re possit rem retrahere, n. 8.—si promittat pœnam pro matrimonio contrahendo, an illam solvere teneatur, si matrimonium non contrahatur, num. 1 l. 39 per text. ibi, tit. 14 part. 5.—alimentans aliquem, an illud, quod cum alendo fecit, ab ipso repetere possit, sive eum alat in domo sua, vel extra domum, n. 4 l. 37 per text. ibi, tit. 12 part. 5.—possessor, si neget rem ab eo possessam fuisse antea creditori loco pignoris obligatam, quid tunc creditor probare teneatur, et an sufficiat probare debitorem illam rem possessisse, licet non probet illum esse dominum, n. 4 l. 48 tit. 13 part. 5.—dotans mulierem, si paciscatur sibi dotem restitui, an tunc habeat hypothecam in bonis mariti, n. 2 ad fin. l. 25 tit. 15 part. 5.—an possit filio furioso exemplariter substitui, et quando, et an iste excludat matrem pupilli, n. 7 et 8 l. 44 tit. 5 part. 6.—Et an filius exheredatus habeatur pro extraneo, n. 3 l. 4 tit. 7 part. 6.—Extraneus mulierem de adulterio accusare non potest, sed solus maritus, n. 7 quæst. 2 l. 1 tit. 9 part. 7.

EXTRAORDINARIA puniatio quando locum habeat; vide regulam generalem, n. 6 l. 11 tit. 25 part. 4.

EXTREMA-UNCTIO datur à Sacerdotibus tantum, n. 4 l. 8 tit. 4 part. 1.—fieri debet oleo benedicto, in ipsius tamen defectu fiet cum chrismate, n. 4 l. 69 tit. 4 p. 1.—fieri non potest cum oleo non consecrato, ibidem in fin.—recipi debet à Presbyteris, non verò à laicis, etiam instante necessitate, n. 5 dict. l. 69.—contemni non debet, et de ejus bonis, text. in l. 70 ibidem.—quibus neganda sit, gloss. l. 71 tit. 4 part. 1.

FABRICA qui significet, et de fabrica ecclesie, gloss. l. 44 tit. 10 part. 1.—ecclesie in ipsius reparatione consumi debet, non verò in ornamentis ecclesie, vel aliis, n. 4 ibidem.—jure antiquo et hodierno, quæ, et quanta in quibuscumque ecclesiis esse debeat, ibidem.—ecclesie, quando ecclesia reparatione non eget, an in alios usus possit consumi, ibidem in n. fin.—Fabricator falsi instrumenti, et an credatur ille, qui eum produxit, n. 2 l. 28 tit. 1 part. 7.—Fabricantes falsam monetam qualiter puniantur, n. 2 et 3 l. 9 per text. ibi, tit. 7 part. 7.

FACERE est quid difficile, tollere autem jam factum est res facilis, n. antepenult. l. 48 per text. ibi, tit. 1 part. 1.—Facientes illud quod fieri non debet, quis magis veniat puniendus, ille qui scienter fecit, vel ille, qui ignoranter fecit, n. 2 l. 44 tit. 6 part. 1.—Faciens consecrare ecclesiam ante suam donationem, patronus dicitur ipsius, et tenebitur eam dotare, et quando, n. 2 l. 5 tit. 10 part. 1.—Facientes hastiludia an peccent mortaliter, num. 4 leg. 10 tit. 15 part. 1.—Faciens majoriam in unum ex filiis, eum non nominando, cum plures filios haberet, de quo filio intelligatur, n. 4 l. 2 tit. 15 part. 2.—aliquid in alterius præjudicium, neque in ipsius commodum, juvari non debet, gloss. l. 49 per text. ibi, t. 33 part. 5.—Facere pontem de novo qui vicini teneantur, vel eam reficere, n. 5 l. 20 tit. 52 p. 3.—ineptè, vel non facere, æquiparantur, n. 45 ad fin. l. 10 tit. 5 part. 6.

FACTUM à iudice à toto populo factum esse videtur, gloss. fin. l. 1 tit. 2 part. 1.—contra prohibitionem Papæ, an teneat, gloss. fin. l. 23 tit. 5 part. 1.—ubi interpellat, alia interpellatione opus non est, n. 3 l. 4 per text. ibi, tit. 19 part. 2.—Et ex facto jus oritur, n. 12 l. 2 tit. 21 part. 3.—Et an obligatus ad factum liberetur præstando interesse, quando in hoc jam præcessit sententia, n. 3 l. 5 tit. 27 part. 5.—Et in facto proprio etiam de longinquo, an sit probabilis ignorantia, et quando, n. 4 et 2 l. 14 tit. 29 part. 5.—Factum palam ratione exempli gravius punitur, quam factum clam, n. 2 l. 4 tit. 15 part. 2, et num. 5 in præmio tit. 3 part. 4.—publicè omnibus notum esse creditur, n. 4 l. 5 per text. ibi, tit. 9 part. 4.—Principis semper creditur factum secundum jus et decenter, non verò præsumitur factum de plenitudine potestatis, n. 2 l. 6 t. 23 p. 4.—et omne illud, quod potest fieri per contractum, potest fieri per iudicem, n. 4 in fin. l. 52 t. 5 part. 5.—Factum alienum si aliquis stipulando promiserit, ad quid teneatur; et quid si talem promissionem firmaverit juramento; et quid jure hodierno, attenda lege Ordinamenti, n. 4 l. 41 per text. ibi, t. 11 p. 5.—Et quid si fecit quantum potuit, et ille tertius faceret, et ille facere noluit, an liberetur à pœna, vel interesse numero 2 dict. l. 11 t. 14 part. 5.—Factum interveniente minore dolo, an rescindatur, sicuti factum, intervenienti minore metu, n. 2 l. 28 tit. 14 part. 5.—nisi promittatur per principalem debitorem, an si fidejussor pecuniam promissit, teneat fidejussio, n. 4 l. 6 t. 12 part. 5.—Facta omnia

sunt indivisa, et an si plures factum promisserunt habeant inter se beneficium divisionis, n. 2 l. 10 tit. 12 part. 5. — Factum iudicis reputatur factum partis, n. 1 l. 46 tit. 13 part. 5. — Et an in obligationibus facti regulariter succedat obligatio ad interesse, sive à promittente factum illud adimpleri possit, sive non, l. 4 n. 5 tit. 14 part. 5, et n. 9 l. 53 tit. 11 part. 5. — Factum si non sit repetibile, qualiter subveniatur danti aliquid ob aliquod faciendum, si illud non fiat, n. 1 l. 43 tit. 14 part. 5. — alicujus personæ contemplatione perinde habetur, ac si talis persona nominatim ibidem exprimeretur, n. 4 l. 46 tit. 14 part. 5. — et an in facto proprio, etiam in antiquo, præsumatur scientia, n. 5 l. 11 tit. 9 p. 6. — Et quòd à Principe fieri debet, reputatur impossibile, et conditio istud continens pro non adjuncta habetur, et quando, n. 5 l. 13 ibidem. — Factum an videatur confirmatum, ex eo scilicet, quòd de novo quid fieri permittitur, n. 5 l. 21 tit. 9 part. 6. — Et an et quando concessio facti determinati, vel non transmittatur ad heredes, n. 1 l. 27 ibidem. — Factum non ita impeditur sicuti faciendum, n. 1 post princip. l. 5 tit. 10 part. 6. — quando est notorium, tunc non eget, declaratione, n. 5 l. 4 tit. 2 part. 7. — Et ubi lex notat factum, tunc sententia non requiritur, dict. n. 5 in fin. — Factum iudicis reputatur factum patris, n. 1 l. 46 tit. 13 part. 5, et n. 5 l. 2 tit. 12 part. 7.

FACIES mulieris est ventus urens, n. fin. l. 26 per text. ibi, tit. 4 part. 1. — hominis de jure communi signanda non est, et quare, n. 5 l. 6 tit. 28 part. 2, et n. 1 l. 6 tit. 51 part. 7, cum aliis ibi. — Et forma hominis præcipue consistit in facie, et in ea cognoscitur, n. 1 l. 5 per text. ibi, tit. 25 part. 4. — Et non habens faciem hominis, sed ei contrariam, an sit baptizandus, ibidem. — Facies dicitur omne, quod ab humeris supra est discooperium, v. n. 1 l. 6 tit. 51 part. 7.

FACILITER res revertitur ad suam primævam naturam, n. 5 l. 5 tit. 20 part. 1.

FACULTAS Regis alicui data ad faciendam majorem, vide infra in verbo LICENTIA. — faciendi alicui data intelligitur, ut humaniter agat, et bona fide, utaturque civiliter, num. 2 l. 6 tit. 23 part. 4. — eligendi unum pro alio in solutione facienda quando detur debitor; et an transeat in singularem successorem; et quando perimatur, et quanto tempore duret; n. 2 l. 3 tit. 14 p. 5. — solvendi adjecto, an tollatur per constitutum, n. 4 l. 5 tit. 14 part. 5. — patri per Regem data, ut possit, gravando legitimas aliorum filiorum, in unum ex filiis suis majorem facere, qualiter intelligenda sit, et qualis legitima filio tunc relinquenda sit, et an in proprietate; et quid si alii habeant unde se alant, n. 1 l. 11 tit. 4 part. 6, et n. 5 l. 32 tit. 9 part. 6. — eligendi, an et quando finiat anno, et quid in relictis piis, et an tunc ad episcopum devolvatur, n. 2 l. 23 tit. 9 part. 6. — data alicui ad aliquid faciendum, an et quando transmittatur ad heredes, n. 1 l. 27 per text. ibi, tit. 9 p. 6.

FALLACIA quid sit, et qualis, n. 2 l. 1 tit. 16 part. 7.

FALCIDIA, vide de hoc in verbo QUARTA FALCIDIA.

FALLENIA restringit regulam, aliàs à regula discedendum non est, n. 2 in præmio tit. 54 per text. ibi, p. 7.

FALSA CAUSA, an et quando vitiet legatum, et quid in contractibus, n. 1 et 2 l. 20 per text. ibi, tit. 9 part. 7. — De hoc vide in verbo CAUSA FALSA.

FALSA MONETA, et si aliquis aliquem de falsa moneta accusat, etsi illud non probet, tamen non punitur, et quare, et quando sic, n. 1 l. 20 per illum text. tit. 1 part. 7. — Et falsam monetam faciens incidit in crimine læsæ majestatis, n. 2 l. 1 per illum text. tit. 2 part. 7. — Et de pœna facientis falsam monetam, vel aliquid immiscentis, n. 5, 4 et 5 l. 13 per illum text. tit. 14 part. 7.

FALSARIUS est judex, sive tabellio, sive officialis qui acta non publicata, seu dicta testium non aperta, illa parti manifestat, n. 5 l. 9 tit. 17 part. 5. — est ille, qui cum alterius sigillo aliud sigillat, præterquam sibi mandatum, num. 5 l. 26 tit. 18 part. 5. — quis dicatur, et quando, et an quilibet dolus dicatur falsitas, et quando dicatur falsum committi, n. 1 l. 1 tit. 7 part. 7. — Et quando et ex quibus excusetur ille, qui instrumenti falsator dicitur, n. 2 dict. l. 1. — Falsarius est ille, qui falsum fieri mandat, n. 5 l. 4 per text. ibi, tit. 7 p. 7. — intra quantum tempus, et per quem accusari possit, glos. l. 5 per text. ibi, tit. 7 part. 7. — qualicumque sit, qualiter puniatur, glos. l. 6 per text. ibi, tit. 7 part. 7. — qui utitur falsis ponderibus seu mensuris emendo vel vendendo, qualiter puniatur, glos. l. 7 ibi. — est ille, qui rem duobus vendidit, et de ipsius pœna, n. 2 cum sequentibus, l. 9 per illum text. tit. 7 part. 7. — est ille, qui falsam monetam facit, et de ipsius pœna, n. 2 cum sequentibus, dict. l. 9.

FALSATOR instrumenti, et an ipsi credatur, si ipse illum prorrigat, et qualiter puniatur; et quid si de falsitate non constet, sed de falso arguatur; et alia plura in hoc vide per n. 2 l. 28 per text. ibi, tit. 1 part. 7. — Falsans sigillum Regis, an incidat in crimen læsæ majestatis, n. 2 l. 1 tit. 22 part. 7. — Falsans litteras privatas, an pœna falsi puniatur, n. 2 l. 1 in principio, t. 7 p. 7. — Et an puniatur de falso porrigens, notario falsam scripturam, ut illam signet, dict. n. 2. — Et quis puniatur pœna falsi, et ex quibus delictis, et quando, vide de hoc in verbo PœNA FALSI. — Falsatores à quibus iudicibus puniantur, et an illud crimen sit ecclesiasticum, glos. fin. l. 58 tit. 6 part. 1. — Falsantes litteras Papæ, vel ipsis consentientes, sunt ipso jure excommunicati, n. 5 l. 2 tit. 9 part. 1. — litteras Apostolicas, ab alio quam à Papa non possunt absolvi, eo quòd sunt excommunicati, n. 1 l. 22 tit. 9 part. 1. — litteras Regias, qua pœna feriuntur, num. 7 et 8 l. 8 tit. 9 part. 1. — litteras Regias non possint testificare, sed an tunc requiratur sententia, n. 5 l. 8 tit. 16 part. 5. — Falsatores litterarum Papæ, seu Imperatoris, qualiter puniantur, et quid si litteræ, quæ falsantur, sunt injustæ, n. 2 l. 16 tit. 19 part. 5. — Et quid si falsator sit clericus, ibid. — Et quid in falsantibus litteras aliorum iudicum inferiorum, ibidem. — Falsatores monetæ ad appellandum non admittuntur, neque alii plures, n. 1 l. 16 tit. 23 part. 5.

FALSITAS quando non est nociva parti adversæ, an mitius puniatur, n. 5 l. 15 tit. 6 part. 5. — quæ non tangit negotium principale, an faciat ut dicta testium re-

probentur, n. 5 l. 28 tit. 16 part. 5. — instrumenti in causa principali allegata, si ea non obstante sententia feratur, an rescindi debeat, tanquam ex falso instrumento lata, n. 4 l. 116 tit. 16 part. 5. — à notario Regis facta qualiter puniri debeat, et quid si clericus sit ille, qui litteras Regis falsat, n. 2 l. 16 tit. 19 part. 5. — qualiter deprehendatur in litteris Papæ, vel Imperatoris, n. 2 l. 16 tit. 19 part. 5. — instrumenti si plenè non constet, qualiter producens puniatur, num. 2 l. 28 ti. 1 p. 7. — est adeo abominabile crimen, sicut aliud quod posset reperiri, gloss. in præmio, tit. 7 part. 7. — Et in isto crimine acerrima debet fieri indagatio, et admittitur probatio per conjecturas, ibidem. — Falsitas quid sit, et an ibidem dolus requiratur, et an quilibet dolus sit falsitas, n. 1 l. 4 tit. 7 p. 7. — Et non quilibet dolus dicitur falsitas, dict. n. 1 in fin. — Falsitas qualiter detegatur in instrumento, et quando puniatur, vel excusetur à falsitate, et quando non, n. 2 ibi. — an committatur quando aliquis litteras privatas falsificat, dict. n. 2 in principio. — an committatur per judicem, vel tabellionem, permittentem legi dicta testium partibus ante ipsorum publicationem, n. 5 l. 4 t. 7 p. 7. — committitur ex diversis causis, et quando, et ex quibus, gloss. l. 1, 2, 3, 4, 5 et 6 cum aliis ibi, tit. 7 p. 7. — an et quando committatur ex immixtione unius speciei cum alia, et quando, gloss. dict. l. 4 tit. 7 part. 7. — connumeratur inter crimina publica, et quis falsarium accusare possit, et intra quantum tempus, gloss. l. 5 ibidem. — Et de pœna committentis falsitatem, qualicumque sit, gloss. l. 6 per text. ibi, tit. 7 part. 7. — Et de falsitatibus quæ fiunt in mensuris, et ponderibus, gloss. l. 7 ibidem per illum text. — Falsitas committitur vendendo rem duobus, et de istius pœna, n. 6 et 7 dict. l. 7 per text. ibi. — circa monetam commissa per aliquem, qualiter puniatur, n. 2 cum sequentibus, l. 9 tit. 7 part. 7.

FALSUM instrumentum etiam ad defensionem licitum non est producere, etiamsi quis falso instrumento aliquem convenerit, n. 8 l. 28 tit. 11 part. 5. — quod dicitur, et ex quibus illud ita esse perpendatur, num. 1 l. 1 per text. ibi, tit. 7 part. 7. — ubicumque est valde grave, tunc punitur falsarius pœna mortis, n. 4 l. 6 per text. ibi, tit. 7 part. 7.

FALSUS TESTIS, vide infra in verbo TESTIS FALSUS.

FAMA publica probata videtur esse scientia populi, n. 8 in med. l. 5 tit. 2 p. 1. — et an per eam probetur legitime alicujus mors, n. 1 l. 14 tit. 14 part. 3. — Et quid faciendum sit de bonis illius, si dubitetur, an vivat, nec ne, ibid. in n. 2. — Fama in antiquissimis, an sufficiat ad probandum dominium, n. 2 l. 29 tit. 16 p. 5. — publica, an excuset illum, qui ea interveniente crimen denuntiavit, n. 4 in fin. l. 6 tit. 17 part. 3. — juncta cum uno teste, licet faciat plenam probationem in aliis, secus verò, in causa matrimoniali, vel criminali, n. 4 l. 1 tit. 5 p. 4. — simul cum confessione conjugum sufficit ad dirimendum matrimonium, quando conjuges stant pro eo, n. 7 dict. l. 2. — juncta cum uno teste, an dissolvat sponsalia de futuro jurata, n. 1 et 5 l. 20 tit. 9 part. 4. — an requiratur simul esse cum testimonio de auditu reddito in probatione nobilitatis,

dict. n. 1 in fin. — Et an idem sit in probatione consuetudinis immemorialis, ibidem. — Fama aliquando à veritate discordat, n. 2 in medio, l. 15 tit. 5 part. 6. — si non præcedat, an tunc Rex, vel iudex possit ad inquisitionem procedere, n. 1 l. 5, et n. 8 l. 27 t. 4 p. 7. — mala alicujus per se sola, an faciat indicium ad torturam, et quid si cum aliis indicis adjungatur, n. 6 et 7 l. 26 ibi. — hominis, seu in homine, vel fama vulgi, qualiter diffiniatur, n. 1 l. 1 per text. ibi, tit. 6 part. 7. — qualis debeat esse, ut sufficiat ad dandam alicui torturam, et quando; et quæ sit fama, et quæ ad ipsius probationem requirantur, n. 1 et 2 l. 5 tit. 50 part. 7.

FAMILIA, et qui dicantur de familia, et quæ propriè dicitur familia, et an istud verbum referatur ad illos, qui non sunt de agnatione, et quando, n. 4 l. 6 per text. ibi, tit. 53 part. 7.

FAMILIARES clericorum, an ita à muneribus sint exempti, sicuti ipsi clerici, n. 6 l. 51 tit. 6 p. 1. — singulariter non gaudent dominorum privilegio, ibidem in fin. — Episcopi aliquid recipiendo ab ordinando, an illi et dantes sint simoniaci, n. 5 l. 17 tit. 17 part. 1. — secundum certam loci consuetudinem suspendebantur pro primo furto, n. 20 in fin. l. 2 tit. 15 p. 2. — Familiaris dicitur ille, qui salarium percipit, vel non percipit, sed ibidem sustentatur, n. 2 l. 6 tit. 2 part. 5. — dominum criminaliter accusans, qua pœna feratur, n. 5 l. 6 per text. ibi, t. 2 p. 5, et n. 19 l. 2 tit. 1 p. 7. — Et quid si prosequantur suam vel suorum injuriam, ad eodem modo debeat puniri, ibidem in n. 6. — Familiares pro domino benè possunt testificari probandum ad domini innocentiam, n. 5 l. 18 tit. 16 part. 5. — Principum gravius puniuntur ex transgressionem mandati, quam alii, n. 1 l. 16 tit. 19 part. 3. — an comprehendantur sub generali prohibitione facta principali, n. 6 l. 5 tit. 5 part. 5. — Familiaris an possit esse testis in testamento, n. 4 ad fin. l. 1 tit. 1 part. 6. — an dominum suum accusare possit, et quando, n. 18, 19 et 20 l. 2 per text. ibi, t. 1 part. 7. — domus; an et quando actione furti conveniri possit pro furto ab ipso facto, n. 3, 4 et 6 l. 17 tit. 14 part. 7. — si ad domini mandatum damnum dederit, quis ad emendam damni teneatur, num. 2 l. 5 tit. 15 p. 7. — Familiares, et domestici idem sunt, et qui ita dicantur, num. 6 l. 6 per text. ibi, tit. 53 part. 7.

FAMILIARITAS, vide in verbo AMICITIA.

FAMIS an sit sufficiens causa, ut pater filium suum vendere possit; et quid si filius sit Presbyter, et quid è contra, n. 1 et 2 l. 8 tit. 17 part. 4. — Et an propter famem possit vendere suum adscriptitium, in dict. n. 2. — Et nihil fame durius, vide plura per n. 5 ibidem. — Famis an sit justa causa, ut possessor majoriæ bona majoriæ suæ alienare possit, n. 1 q. 50 l. 10 tit. 26 p. 4. — Famulus communicans cum suo domino excommunicato, an et quando peccet, n. 9 l. 34 tit. 9 part. 1. — Famuli Episcoporum aliquid ab ordinando recipientes, an illi, et sic dantes sint simoniaci, n. 5 l. 17 t. 17 p. 1. — Famulus an teneatur domini salutem suæ præferre, n. 6 l. 2 tit. 19 part. 2, et n. 5 l. 4 tit. 27 part. 2. — qualiter dominum defendere teneatur, et an domini salutem suæ antepone teneatur, n. 4 l. 5 tit. 21 p. 4.